

ოვერი

გაზეთის დასაყვებად და ყველა განცხადებასა დასაბუჯად უნდა მიჰყარონ: თუთონ რედაქციას, ვეჯაში, ავტოლის ქუჩაზე, ვარანციის ქუჩის პირდაპირ, ან: გრუნდისკის ქუჩის სახლში; წერა-კითხვის განყოფილება საზოგადოების განყოფილების, საავად-ანაურთა განყოფილების, სასახლის ქუჩაზე.
ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტერიქონი რვა კაპეცია.

გ ა ზ ე თ ი ლ ი რ ს			
თვე	მან.	თვე	მან.
13	10	8	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შუქრი

„ივერი“

გამოვა 1891 წელს იმევე წარგანებით, რედაქტორ ქაქუცაძე.

ვიხატავ სპირს დამამკობელ გაზეთს ან 1891 წლისთვის მიგაბათოსს.

ბილინი: ა) თითონ რედაქციას, ნიკოლოზის ქუჩაზე, ვარანციის ქუჩის პირდაპირ, თან: გრუნდისკის ქუჩის სახლში, № 21; ბ) „ქართული“ შრომის წერა-კითხვის განყოფილება საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზე, თავად-ანაურთა საადგილ-მამულა ბანკის ქარვასლის გალერეისში.

ტფილისის გარე მცხოვრებთა უნდა დაბარონ გაზეთი შექვეყნის ადრესით: **Тифлис. Въ редакцію газеты „ИВЕРІА“.**

რედაქცია ამისთანავე ვისვდეს, რომ იგი გაზეთის გაგზავნის გამო ზუსტად მის მისამართზე დასაბუჯდეს, რომ იგი გაზეთის გაგზავნის გამო ზუსტად მის მისამართზე დასაბუჯდეს, რომ იგი გაზეთის გაგზავნის გამო ზუსტად მის მისამართზე დასაბუჯდეს.

გაზეთის ფასი დასაბუჯდეს: გაზეთის საავად-ანაურთა განყოფილების, სასახლის ქუჩაზე, თავად-ანაურთა საადგილ-მამულა ბანკის ქარვასლის გალერეისში.

ახალი ამბავი

დიდელ სასიამოვნო ამბავი მოგვიყვინა პეტერბურგიდან. იქიდან ვეწერენ დღემოდ, რომ ამას წინადაც გარდაცვალებულის დამსახურებულ პროფესორის დაიბნეოდა ის ქალი, რომელიც მისი ძვირფასი ბილიონი დაიკარგა. მისი ქალი დაიბნეოდა ის ქალი, რომელიც მისი ძვირფასი ბილიონი დაიკარგა. მისი ქალი დაიბნეოდა ის ქალი, რომელიც მისი ძვირფასი ბილიონი დაიკარგა.

გუშინ-წინ, კვირას, 8 სექტემბერს, ვერაზე, არტორის ქუჩის შესასვლელზე ერთმა ხარატმა რუსმა თავისი ცოლი სასიკვდილოდ დასტავა დანით. ერთი თვე იყო, რაც ცოლი ქვარათან სცხოვრობდა, რადგან ქვარი ლობობდა თურმე და ცუდად ეკიდებოდა ცოლს, ვედასახლებულიყო.

ფალესტონი

იამუხა ყიფი და ბარათაანი!

სიკორიაფი ქსეპია (მე-XY საუკუნე)

ქართლის ცხოვრების თქმით, მეფე ალექსანდრემ თვისსავე სიციცხლის დროს ვაჭარ საქართველო სახად: ქართლს დასვა მეფედ უფროსი შვილი, ვახტანგ იმერეთის შუთანია, დიმიტრი, კახეთს უსტროსი, გიორგი. ვახუშტი გვიამბობს სხვას. იმის სიტყვით, საქართველო გაიყო სამ სამეფოდ: გიორგი VIII მეფობის დროს, რომელიც იყო შვილი ალექსანდრესი და გამეფდა შემდგომ თავისი მისი

1) ლდევანდლს ორბელიანებსაც იმ დროს ბარათანთ ქვანდენ. შაჰ-ნაზის დროს, რომელიც ბარათა ბარათაფილმა ამოწერა: თავისი სახლიცავე, ამათში გადარსა ეფილდ ბარათაფილი. ამისმა შუამომავლობამ იწყო რედაქცია ორბელიანობის, გასარჩევად ბარათაფილს. სახელი ეს იწოდეს ორბელიანის ციხედ, რომელსაც ლეს სამეფოსაც ეხანია, და რომელიც ყაფლანის წილს შეადგენდა.

დაიბნეოდა ის ქალი, რომელიც მისი ძვირფასი ბილიონი დაიკარგა. მისი ქალი დაიბნეოდა ის ქალი, რომელიც მისი ძვირფასი ბილიონი დაიკარგა. მისი ქალი დაიბნეოდა ის ქალი, რომელიც მისი ძვირფასი ბილიონი დაიკარგა.

გუშინ-წინვე, 8 სექტემბერს, პოლიციის მე-4 ნაწილში, რეკოლეცია თი თავი თავიკა გაბრეიდელ ელისონის 16 წლის ქალი-შვილი, გინანაზის მოსწავლემ ლიუდმილამ. კვირას, საღამოს 7 საათზე, მთელი ოჯახი

ვახტანგისა. ალექსანდრემ ვახტანგი დასვა მთელს საქართველოს მეფედ და სხვა ოთხი თავისი შვილი დაიყვანა ერისთავებად—ერთი იმერეთს, ერთი კახეთს ანუ ჰერ-კახეთს. როდესაც ყვარყვარი თაბაგი გადუღდა გიორგი მეფეს, მაშინ ის მიეხებო იმერეთის ერისთავს ბაგრატს, დიმიტრის შვილს, ესე იგი თითოევი VIII მძის-წულს, წააქეხა თითოევი და გამეფდა იმერეთში. შემდგომ კახეთსაც ისარგებლა გარემოებით და გაიჩინა საკუთარი მეფე, დიდი. ასე მოვიტოვებ ვახუშტი საქართველოს დანაწილებას, ანუ, როგორც ის ამბობს, დაწინებებს.

ასე იყო, როგორც ვახუშტი მოგვითხრობს, თუ ის, როგორც ქართლის ცხოვრება მოგვითხრობს, საქართველო გაიყო სამ სამეფოდ და ხუთ სამთავროდ. სამეფონი იყვნენ: ქართლი, კახეთი, იმერეთი; სამთავრონი სამცხე-საათაბაგო, გურია-ქანეთითურთ, ოდიში ანუ სამეგრეო, აფხაზეთი და სვანეთი. ამას მოჰყვა განუარყოფელი ხუნზახისა და დარუბანისა მთელი აღმოსავლეთის კავკასიის მიხედვით, რომელიც მის-

ვილიონის სამოვარს უხსდა და ჩაის სვამდნენ, ამ დროს ლიუდმილამ ყურადღება მიაქცია, რომ ფანჯარაზე მამას დაჩრებოდა რეკოლეცია, „მულდოლის“ სისტემისა. გიორგი გატეხილი არ იქნებოდა, და მამას შექარა თუ ხუმრობა დაუწყო, რომ თავს მოვივლიყო. ამ თამაშობაში ჩაბნეოდა უცად დასწია, რეკოლეცია გაეცა და მულდოლი მოხვდა ყმა-წილის ქალს. ოჯახში დიდი წოკი და აღიკაოთა აუტედა. დაქვრივი მამა მუხეტი ტფილისის მიხედვით სამკურნალოში წაიყვანეს. ლიუდმილა ისე მძიმედ არის დაქვრივი, რომ კარგა ხანს მოუნდება წამლობა.

როცა რომელსამე თანამდებობის კაცს სამართალში მისცემენ, სამსახური დამადააყენებენ ხოლმე და ჯამგირის ძლევისაც უსაბუნო. თუ სასამართლომ ესეთი კაც დაწინაურდებ არ იცნო და გაამართლა, ჯამგირი უკლებლად ეძლევა იმ დროს, როცა ბარალდეული სამართალში იყო. სენატმა განამარტა ის აზრი, რომ სამსახურიდან გადაყენებულ ბარალდებში გამართლებულ მოხელეს უნდა დაუბრუნდეს ჯამგირი სრულად; ამასთანავე უნდა მიეცეს სრულ-წოდებული „სადლომისა და საქმელის“ ფულიც, ხოლო კანცელარიისა და გზის ფული არა, რადგან ეს ფული, ჯამგირად-ი არა, იმ ხარჯის დასაფარად ეძლევა მოხელეს, რომელიც სამსახურის დროს მისთვის აუკლებლად.

სამსახური დამადააყენებულ ავტორებსაც სრული ფორმა ექნებათ. სამხედრო სამინისტროს განუხრახავს, რომ სამსახურიდან დათხოვნილ ავტორებსაც სრული ფორმა ექნებათ. სამხედრო სამინისტროს განუხრახავს, რომ სამსახურიდან დათხოვნილ ავტორებსაც სრული ფორმა ექნებათ.

ამ ახლო ხანში ტფილისში გამოვიდა მძათა ნიკიტინების ციკი.

იმან, როდესაც აილა და დაიპყრო ოსმალთაგან სომხეთის ქვეყნები, დამეგრეობა მეფე ალექსანდრეს, რომელიც იყო მაშინ მთელი საქართველოს მეფე ანაკოფილად ვიდრე დარუბანდამდ. მაგრამ, როდესაც გაიყო საქართველო და დანაწილდა, როდესაც პირ-იტი სპარსეთი შეერთდა და გაძლიერდა, მაშინ სპარსთა განიზაბეს სხვა და მოინდომეს საქართველოს სრულიად დაპყრობა. ასე, დაუწყებოდა, მომდებლობა ისტორიისა: ერთი რომ უძღურებდა, მეორე ძლიერებდა ამ მოუძღურებულთა შენაშენად. ერთის ძალას შეადგენს მეორის უძღურება. საქართველოს უძღურება შესდგებოდა არა თითონ ერთი, არამედ მთავართა ძლიერებაში, რომელიც ნადავ ეტანებოდნენ მეფეთაგან განთავისუფლებას და ივიწყებდნენ, რომ მართკ თითონ შეფუთვად და მეფეთა უნებოდ იყენებდნენ სხვაგვარად, რომ შეუძლებელი იყო კარს მომდგარი ძლიერი მტრის გაძლიერება.

უცეთის მაგალითის ერთი ძლიერების ვიცივნებს, სხვათა შორის, ბრძოლა ბარათანთ იყუბ ყვენთან, დღეს დაღესტანს კასპიის ზღვიდამ უმ-დიდემდის—შირვანისა, რანისა, მოვიაგისა, ბარდისა, ვანისა და სხვა.

ხურიდგან დათხოვნილ ავტორებსაც სრული ფორმა ექნებათ. სამხედრო სამინისტროს განუხრახავს, რომ სამსახურიდან დათხოვნილ ავტორებსაც სრული ფორმა ექნებათ.

განჯის გუბერნატორი გენერალ ლეიტენანტი თავ. ნაკაშიძე გუშინ განჯაში გაემგზავრა.

ტფილისის დედათა პროგნოზის მეტის მეშვიდე კლასიკ მიმეტება რეგინაზილ უწოდებენ.

ჩვენ დაბეჭდილი გეგონდა, რომ ტფილისის პროეტყვა მფარველმა საზოგადოებამ დასამტკიცებლად გაგზავნა ლითონის ნიშნის და საზოგადოების მენდლის ნიმუშები შინაგან საქმეთა სამინისტროში. ესთა საზოგადოებას ბან შინაგან საქმეთა მინისტრისაგან პასუხი მოუვიდა, რომ ნიშნის ქვემოდ წვერის სახელი და გვარი უნდა იყოს ამოქრილი. ამას გარდა, ბან მინისტრის ბრძანებისამებრ, მენდლის პირზე ქართველ ქალის სურათის მაგიერ უნდა საზოგადოების სახელი იყოს ამოქრილი.

ამ ახლო ხანში ტფილისში გამოვიდა მძათა ნიკიტინების ციკი.

დასი 120 კაცისაგან შესდგება და 80 ცხენი ეყოლებათ.

გ. რ. ტატიშვილი კიდევ უშაბდებს ჩვენს ნორსს მკითხველებს ახალს საჩუქარს: მოკლე ხანში გამოვა პატარა სურათებიანი წიგნი, სახელია მქუწი. ეს წიგნი ისე ლამაზად იქნება დაბეჭდილი და დასურათებული, როგორც წინადაც გამოცემული საყმაწვილო წიგნები: შლავს თავგადასავალი, ჰარუტუქუპას აშხა და ცქარა.

ამ უკანასკნელს დღეებში ტფილისში გამოჩნდა ბევრი ყაღბი ათ თუმანანი ეს ფული ისე კარგად არის გაყვებული, რომ კაცი მწალი ვაჭარს ნაშვილად ფული საგან. ერთი ამ ყაღბ ათ თუმანანთაგან ამ დღეებში სასახლის ქუჩაზე ერთს მალაზიში მიუტანიათ დასახურდავებლად, მაგრამ ნომრით გუფათ მისი სიყაღბი.

ტფილისის მეორე კლასიკის გინაზიში წლიური აქტი ოქტომბრის 15-სა დანიშნული.

ამ თვის 8, ღამე, ვანჯის ციხიდან გაქცეულა მოხათლული თათარი ტუსაღი ალექსანდრე სემონოვი, რომელიც კატორგაში იყო ვასავაზენი. სემონოვი ჯერ ვერ შეუპყრობა.

გამოვიდა მეხუთე წიგნი საყმაწვილო ყურნალის „ჯეჯილისა“ შედგენის შინაარსით:

1, კატა და ლამი, იფე-არეკ აყაისა. 2, მურია, საყმაწვილო ამბავი, თ. რაზვაჟაშვილისა. 3, მონადირე, ლექსი და მანქანდისა. 4, ლეთის-წყალობა, მოთხრობა გ. წყარედისა. 5, მხადლი, ლექსი ლეჩხუბურისა.

რომელიც იყო ერთი უძლიერეს და უმძიმეარეს სპარსეთის მეუფეთაგან.

ეს იყო სამწიგნი და ცემის დრო საქართველოსი. ეს იყო სულ პირველი ხანა საქართველოს დაყოფისა, მეფედ მეფე ქართლის კონსტანტინე, ანუ საქართველოს სომხობად, მტერი ქართლისა მკინად წარმოეწიე იტორიისა: ერთი რომ უძღურებდა, მეორე ძლიერებდა ამ მოუძღურებულთა შენაშენად. ერთის ძალას შეადგენს მეორის უძღურება. საქართველოს უძღურება შესდგებოდა არა თითონ ერთი, არამედ მთავართა ძლიერებაში, რომელიც ნადავ ეტანებოდნენ მეფეთაგან განთავისუფლებას და ივიწყებდნენ, რომ მართკ თითონ შეფუთვად და მეფეთა უნებოდ იყენებდნენ სხვაგვარად, რომ შეუძლებელი იყო კარს მომდგარი ძლიერი მტრის გაძლიერება.

სადამდის დიდი ძალა ეგულებოდათ ჯერ დაწინაურებულს საქართველოშია და სადამდის ეყვრებოდნენ ახ-

ნტოკის. თარგმ. მკაიკაძის. 6, მე-
წიქვილიეს პატარა ქალი, ფრანგულ-
ლით, თ. ს.—გვ. 7, კრებულ და ძე-
ვა, ხალხური ლექსი. 8, იანდის და
ბუღბუღის ზღაპარი. 9, პატარ-პატარა
სამეცნიერო წერილები, წყნაია
VIII, დაეკისა. 10, ამბები ფრანგულ-
ლის ცხოვრებიდან. 11, ჟურნალი,
და. ჭკუანსკის. 12, ანდრო, ფრანგულ-
ლით, თ. ს.—გვ. 13, მამალი და მუ-
ლია, მოკლე ამბავი. 14, ბატის
ქუა, მოკლე ამბავი. 15, ბერა-ბურ-
თი, თამაშობა, სს-მანის. 16, ანდა-
ზები, გამოკანები, ზმა, სამათემა-
ტიკო გამოკანები, გამოკანა-ხუმ-
რობა, შარად და რბული.

* * * წლის ტვილისის მიწის მზომ-
ველთა სასწავლებელში 62 ყმაწვილი
იჭერდა შესასვლელს გზამწის, მაგრამ
მთავან მხოლოდ 32 მიიღეს—15 ქარ-
თელი, 11 რუსი, 5 სომეხი და 1
თათარი.

* * * როგორც შევიტყუე, ვახეთ
სლოჯი იბოჩრენია—ს რედაქციის ორი
თარგმანი მისვლია თავ. ილია ქე-
კეაძის ჟღერად დასწავლა და ამ
მოკლე ხანში ბეჭდვის დაიწყებენო.

* * * კვირას, ტვილისის დე-
დათა გიმნაზიაში წლიური
აქტი იყო. აქტივ დაესწრნენ კე-
კისის მთავარ-მართებელი გენერალ-
ადიუტანტი შერმეტაძე, მისი თანა-
შემწე გენერალ-ლიტენანტი გრაფი
ტატიშვილი, კობახიძის კომანდირი
თავ. ზ. ქეკეაძე, ტვილისის სა-
სამართლო პალატის უფროსი თავს-
მჯღობარე დ. ს. ს. ფონენდლინი, ქა-
ლაქის თავი თავ. არლოტინსკი-ლო-
გორუჯი და მრავალნი სხვანი. ამ გიმნა-
ზიის დაარსებამდე აქსწავლა დაუბო-
ლოდა შედის კლასის 831 ქალს და
მერვე კლასისა 650 ქალს, მხოლოდ ამ
წლის სწავლა დაამთავრა მე-8 კლას-
ში 54 ქალმა და მე-მეცხრეში—76-მა.
გიმნაზიაში უფროსი სწავლებელი 177
ქალი, ამ ვაზლ გიმნაზიას და პრო-
გიმნაზიაში სულ 1040 შეგირდი ქა-
ლი სწავლობს, მთავან რუსი 512,
ქართველი 117, სომეხი 271, მამა-
დანი 2, გერაელი 40 და სხვა და

ლად ფეხბოკიდებულნი სპარსნი, გვი-
ჩვენებს შემდეგი შემთხვევა.
უფრო-ასან ყენი, რომელმაც წა-
ართვა ოსმალთა თითქმის მთელი
მცირე აზიის ნაწილი და დაბრუნდა
გამაჩვიებული, მოადგა მოუძღოლე-
ბულს ქართლის მეფის საბარათიანო-
ში. ამ ძიებისა და დღად ძლივე
მოსილს ყენს დაუხვდა მარტო მეფე
კოსტანტინე იმ მცირე ქართლის ჯა-
რით, რომელიც-ლა შეაჩინეს და ათა-
მირთა და კახთა მეფეების და ათა-
ბეგმა. ამის ჯარს შეადგენდა თითქმის
მარტო საბარათიანო. გამიბრთა სსა
წინელი ბრძოლანი. მაგრამ, ძლივე
მოსილი და ოსმალთა ძაღის შემუ-
სრავი უზუნ-ასან დარჩა ძლიერი და
ძილებული ვახდა დაშავებული კოს-
ტანტინეს. იმან ნახა თავის სასარგებ-
ლოთ, შეჭრისა ოსის კავშირით და
დაშავებრებოდა. ამ კავშირის და
ზავისათვის იმან მოახმარა კოსტანტი-
ნეს ჯარები და აიღებინა მეტი წილი
თავის სამეფოსი.
სამშუბაროთ, უზუნ-პასან ყენი
მოკვდა ძლივე. მისი ტახტი იმსლავრა
მისმა ძმმა იაყუბ ანო იაღუბ ყენმა.
იმან სრულიად შესცვალა პოლიტიკა
ძმისა. ის არა ჰხედავდა საქირით

სხვა სარწმუნოებისა 93. წლიურის
ანგარიშის წითხების შემდეგ შეგირ-
დებს წილიდები დაურიგეს. და-
ჯილიდებულ შეგირდების ვიარები
უკვე გვიანდა ჩვენ გაზაფხულზე და-
ბეჭდული. აქტი ოსს სათხუ გათავდა.

* * * ასეთა. ბარის ოსეთიდან გვე-
რენ: სოფ. ოღაგისკაში 22 ავიც-
ტოს სამხედრო ქუჩა-ქუჩილით ატყდა
და ბოლოს ნაშუადღევს 5 საათზე
მეხტი ჩამოვარდა. მეხი დაცვა ხის
შენობას ერთის აქურის ოსისა.
დაცემა მისი და ცეცხლის განგრა ერთი
იყო. მეხმა მოკლა ორი ძროხა,
რომელიც ამ დროს იმ ხის შენო-
ბაში ეხა. ხალხი შევიარა ამ ადგი-
ლას, მაგრამ მხოლოდ სივრს უტყე-
როდა გულ-ხელ დაკრფული. არა-
ვის ხელი არ გაუნძრევი ცეცხლის
ჩასაქრობად. ოსებში თურქე ცო-
დვია მეხით განჩინლის ცეცხლის ვა-
ჭრობა. ხალხი უნდა შევიაროს ქა-
ლიან კაცინად, ღილიდამ პატარამდე,
დაბაის ფერხული იმ ადგილის ვარ-
შეში, საცა მეხი ჩამოვარდა და სსა-
წუხარო კილოზედ იბახან: «ელ-
ღარიკმა დაბობახხითო». მეოლე
ადგილს სოფელმა დაპყვანა აქეთ-იქით
დამორბეული კაცები, რომელიცა ყვე-
ლა სოფელში, საცა-კი მივიდნენ, თი-
თა ხარი იმავს. იმთ დაბრუნების
შემდეგ, მებისგან მოკლეული ძროხები
მიწაში ჩაფლეს იქვე, საცა იმთ მეხი
დაცა და ზედ ააშენეს რაღაც წო-
წლოტინა, ვითომდა სამლოცველო.
27 ავიცტოს დაქვის ნაშაფინ ხა-
რები, დაუხვის ახლო მახლო სო-
ფლის ხაზის და იმითი ტრამპულისა
და ღარიანკელის ხმა ზეცაში აღიდა.
აქაუბმა მღვდელმა ბეერი დარბეა,
ნუ იქვეით ვარე, ნუ მისდევ მე
კერპა-თაყენის მეკელობის ჩვეულე-
ბასო, მაგრამ ყური არა ვინ უდრო.

* * * დას დასსუთია (გურია): ხუთს
სექტემბრის აკუთხებს ღონჭიურის
ორ კლასიანის სასწავლებლის ახალი
შენობა, კურთხევაზედ მრავალი ხა-
ლხი დასწირა. მასწავლებელმა ბ-მა
კერესელიძემ წარმოსთქვა სიტყვა
და განუმარტა საზოგადოებას, რა
სარგებლობის მოტანა შეუძლია სკო-

ქართლის გაძლიერებას, რა-კი ამას
მოსდევდა გაძლიერება მთელი საქარ-
თელისი, რომელიც იქნებოდა სრუ-
ლად წინააღმდეგი სპარსთა პოლი-
ტიკისა.
ამან აღარა ჰნახა საქირით მეფე
კოსტანტინეს დახმარება შინაურ-
საქმეებში. ამან გაძლიერა ყვარლ
მეფე კოსტანტინეს წინააღმდეგნი.
მეფე კოსტანტინე, რომელიც გაძ-
ლიერებულ უზუნ-ასანის კავშირით
აპირებდა ისევ მთელი საქართლის
შეერთებას და ერთმეფობის აღდგე-
ნას, იქნა ისევ ძლიერი. იმერთა
ჯარინ ჩაუღდენენ სამეფოში, კახთა
წააფრები არავის გაღმობი და და-
დეს საკახთო.
იაყუბ ყენსაც ეს უნდოდა, თუმ-
ცა უზენებდა კოსტანტინეს თავის
ისევ მეგობრობა და მოყვარებო.
იმან გათავა თუ არა ოსმალეთთან
ბრძოლა, შემოესია სამეფოსი.
იაყუბ ყენმა, რა-კი იცოდა, რომ
ქართლის მეფესა და ათაბაგს შუა
იყო განხეთქილება, რომ კოსტანტი-
ნე იყო განრისხებული ათაბაგზედ
მიტომა, რომ ის ვახდა მისზედ იმერ-
ეთის განკალკეების და იქ საუთა-
რი მეფის დასმისა, მეორეც, რომ ამ

ლას. შერობა სკოლისა მშენებერი,
ოსმალეთისი სახლია ქეთიკობისა.
წელს სსაწმუნოების გამართა სამ-
რეკლო სკოლა ქალბლებისა და სწა-
ველიც დაიწყო. იმედია, ჩვენებური
თავად-ანხელობა და შეგნებული
ხალხი ნივთიერს შემწიობას აღმოუ-
ჩენს ამ სკოლას.

* * * სიო. იბოჩრენ-კის შეუტყუა,
რომ ჩვენის პოეტის ავიცს პოემა-
დრამა თამარ რბიერი რუსულად
გადეთარგმნა რუსეთის პოეტს
ვ. ც.—მეს ველითკო.

* * * 7 სექტემბრის, საღამო 8 საათზე
არტილის ბაღში მტკობრებულ, მ-
რიან მაგნიტუთა თავის ავადმყოფს 7 წლის
ქალს ბენზინითა ჰჭელდა, ამ დროს ბენზინის
შუასი ხელი ჰქრა და შუმაგატყდა. იქვე ა-
თხებდა სახელი იღვა და ბენზინს მოკლა.
იქედან უცხელი მოელა ლოგინში შწოლი-
რე ყმაწვილსა. ამ დროს მკვარად ვაი-
არა უზნაობმა, შეეწრა ცეცხლის გასაქრო-
მად, მაგრამ იმასა მოელა ცეცხლი და
ხელი დაიწვა. ბავშვიც და უფნაოვიც სსა-
ჭურნალოში გაპყვანეს.

* * * 6 სექტემბრის, დამით, პოლიციის
მეთხად ნაწილში, მანგლისის მტკობრებულს
იქვე მამბრებს ძილის დროს ვიზიბდა
116 მანთი ამოკალეს. ექვი ფლვის ბატ-
რონმა სახლის მიველ ახლელ ბავიროზე
გამოკლდა. ბავიროს შეიპყუს.

* * * 7 ამ თვისას, ღლის რვა საათზე,
ავლაბრის ხილდებდა ვიღაც თათარი ვა-
ფარდა და თავი დაიწრა. დამრჩაღის გავი
ჭერე ვერ უპოვითო.

**ბუილისნი სსაქალმისო მუშაის
გამამთა საყარადმოსო.**

ონის მახლობლად არის სოფელი
მაყვა, რომელსაც თავს დაპყვებენ
შარალი კლდე სახელად ქვა-ხეტი-
ლო. ამ ქვა-ხეტილოში არის შუა ალა-
გის მერკობის ბუდის მსგავსად მი-
ღმეული პატარა ეკლესია, რომელიც
სა ხალხი «დღეღობოს» ეკლესიას
უწოდებს. მასზედ ასეა არსით არ
შეიძლება. შესახებ იმ საყარისა ბე-
რი ლეგენდარული გადმოცემა ხა-
ლხში.
ამ ორის წლის წინად გამოვიდა

მოკლე ხანში ათაბაგმა მოუწყვიტა
კოსტანტინეს დიდი ჯარი—მოსოხო-
ვა კოსტანტინეს, მიხმარებოდა სა-
ათაბაგოს დაპყვარებულ და ის შემო-
სვედა ათაბაგს ქართლის მხრივ. მა-
გრამ კოსტანტინემ ეს არ იცნომა,
თუ აღარა ჰქონდა ამისი მოხერხება,
რაკი სრულიად მოუძღოლებული
იყო ჯერ ნახევარზედ მეტი სამეფო-
ების ჩამორბეული იმერთა და კახთა-
გან და ამსთავ ჯარების მოწყვეტილი
მეუბრე მეგობრობა—ვერ შესაშულა
ყენის თხოვნა. მაგრამ, ამავე დროს
ვერც შესძლია დახმარება მესხთა და
ეგრეც მესხნი უბედვანდენ შველის
თხოვნას, რადან ათაბაგნი ვახდენენ
კოსტანტინესი მოსისხლე მტერნი.
იაყუბ ყენმა, შემდგომ დიდიბრძო-
ლისა, აიღო საათაბაგოს ციხეები.
აიღო დალატია და მოტყუებით დე-
და ქალაქი სამცხისი აწყური და,
რაკი დამორჩილა სამცხე, 1486
წელს გააოჟისა საბარათიანოს დი-
დალი ჯარი. გამოუსია საბარათიანოს
ეს ჯარი მით უფრო, რომ ამ დროს
ესენი შეადგენდენ უმათერესს მეფე-
თა და ქართლის სამეფოს ძალს.
ამასთან შემოუსია მით უფრო, რომ
ბარათიანთით აიძულა მეფე კოსტან-

ბმა, რომ ერთს ღარის გლეხს, ბო-
ყვანზე მტკობრებს, სიზმრისა და
სხვა-და-სხვა მოჩვენების გამო ვა-
ნუარახავს მასზედ კიბის გაკეთე-
ბა. მაგრამ სიკოლად არავის ჰყო-
ფნია ეს ამბავი, რადან იცოდნენ,
რომ იმ გლეხს ფრხილებით თავის
მოწყვეტ არ შეუძლია და იქ ასავლის
კიბის როგორ გაკეთებდა. სასაკი-
ლოდ-კი აიღდეს, მაგრამ იმ კაცმა
ამ წელს დაამთავრა კიბის გაკეთება
თავისის საყუარის შრომითა და ხარ-
ჯით. მას მისი ცოლის მეტი შემწე
და მომიღველ კაცი არავინ ჰყოლია.
ახლა კიბიანთი, როგორც შესძლო
15—20 სარჩიანი კიბის გაკეთება
უშეკარმა გლეხთა ისეთს კლდეზედ,
რომელიც თითქმის საგანგებოდ შეუ-
ლად არის ჩამოთლილი.

იმ გლეხის სიტყვით, მისთვის ბე-
რებს უსწავლებიათ კიბის გაკეთება-
სიზმარში ამიყვენს და შესახებ
ეკლესიისათვისანსა; შიგ თამარი ასე-
ნიაო; მახლობლად ოქროს ავიკანი
და ოქროსავედ სავაძელი სდგასა;
სავაძელზედ გრძელი თმები ჰკი-
ლიაო და-სხვა-და-სხვ.

მნახველთ ეს ვიცით, რომ კიბე
სამიღველ არის გაკეთებული და მას-
თან ისე აქვს აფარებული ფიტრები
სამის მხრით, რომ მიმავალი კიბის
მეტს ვერასფერს ვერ დინახავს, მა-
შასადმე თვალის შემწიებაც შეუ-
ძლებელია.

ავისტოს შუა რიცხვებში ამ
ღვთის მავედრებელმა გლეხმა განუ-
ცხადა იმში მართის უფროსს, რომ
კიბეს ვითავებენ, წამობრძანდით და
დამესწართ პირველს ასეღაზედ და
თქვენაც სცნით, თუ რა აღმოჩნდება
იმ ეკლესიაში.

როგორც მართის უფროსი, აგრე-
თე მთელი დ. ონის მოსამსახურე
კაცნიც გაეშურნენ თურქე ამ საყარის
და კიბის ხელობის სანახავად.
მათში თურქე ასეა ვერავინ ვა-
ზედა და თვით გამეფებულ-კი ავიდა
თავამდე. როცა მას სურდა თურქე,
შესულიყო ეკლესიის გაღვიანში,
მართის უფროსმა შეაჩერა და დაა-
ბრუნა უკან. გლეხიც დასთანხმებია, ჩა-
მოსულა უკან და დაუკეტია კიბე ისე,

ტინემ უზუნ-ასანი ქართველებთან
კავშირისა და ამითით გაუწია წინა-
აღმდეგობა იმსად და იმის გაუქვარის
და უღლებელი ძლიერებას.
ყენის ჯარი უკებ დაესხა ძველ
დანისის და ქვეშ.

ამ ამბავს არც ქართლის მეფე და
არც ბარათიანი არ იცოდნენ, რადან
უზუნ—პასანის ყენი უკან ქართლსა
და სპარსთა შორის მეგობრული კავ-
შირი იყო. იაყუბ ყენი უზენებდა
ამათ თავს მეგობრული. რაკი აქ
მტერს არავინ ელოდა, ყენის ჯარებ-
მა აიღეს ეს ადგილები და მათი
მიდამონი. აქედამ დაიბრუნენ ეს ჯა-
რები მთელი საბარათიანოს, ანუ დღე-
ვანდელი მთელი საბარათიანოსა და
საორბეულიანოს დასაქრათ.

ბარათიანი ანუ ორბელიანი ამ
მოულოდნელი ამბავის წინ არ შე-
ჭკინენ. იმთ სასწრაფოდ შეჭკი-
ნეს, რაკ-კი ხელათ ჯარი მოაიზო-
ვებოდა მახლობელს ალაგებში და ამ
მცირე ჯარით ეცნენ მაშინვე ყენის
ჯარებს. ბარათიანთ უკებ მოისახრეს
თავისი სამხედრო მოქმედება. იმთ
თიშუვეს ყენის ჯარები იქამდის, რომ
ისინი, წაქეზებულნი თავისი გამარ-
ჯეებით, წინაღუხედავით და გაუფრხი-

რომ ასეა შეუძლებელია გაუღებ-
ლად. მართის უფროსმა აცნობა ამის
შესახებ ქუთაისის გუბერნატორს. რო-
ლისა და რაგად მოეგნებებოთ იმ
ეკლესიის ნახვას, ღმერთმა უწყის.
საწყალმა გლეხმა ადენი შრომა და
ქებგია დაპლუბა და ახლა, ვინ იცის,
იქნება ის კიბე კიდევ საშიზად ჩას-
თვალონ და დაანგრინ; ხელ-ახალი
«ჩინურილო» კიბე გამოიწყონ, აღ-
მოჩენა და სახელი სხვას და საწ-
ყალს გლეხს-კი ხმას ათავ.

ჩემის აზრით, ცხლავე უნდა მია-
შუროს ამ საყარის იმ დაწესებულე-
ბამ, ვისიც ჯერ არის, და იმ კიბით
ავიდეს დახმოს, თუ რა არის თორემ
ამდენს ლოდინში ვინ იცის, როგორ
შეიცვლება ამინდი და კაცის გული...
ს. დთეშოძე

**სახლური და მამონილი პრობი-
ნიონისა**

(წერილი გურიიდან)
მართლად, მამონილის ძმისა
თავი-კი ვაჟ მოუხუხვას,
მაგრამ ფრავს საყარის
ქვეყნის ან მოუხუხვას.

კიდევ გურია, კიდევ აურ-ზაური,
კიდევ ვახაკობისა და ძარცვა-გლე-
ჯის ამბავი, კიდევ დაწოკებულია
და დაჩაგრულია ღლადი «სამართა-
ლო», კიდევ უზარუნებლობა ერისდში...
არ ვიცით, რა ვქნათ, რას წავიდეთ,
სად ვადავიხვეწნეთ, ქვეყნის ორბელს
კუხებს შეეფარნეთ, რომ ცოტაოდ-
ნად თავიუფლად ამოიშენოთ...
ილაჯი ვაგვიწყნად, მოიხმინება დაგ-
ვეყარვა ამდენს ვიო-ვაგლასა და უზე-
დურებაში! ტერილი აღარ გადის ჩვე-
და და ჩივილი თუ იქნებ ჩვენის საყუარის
უზენებელი გვეყოფოდა და ახლა
სხვისი უზენებელია და ცეცხლიც ჩვენს
თავზედ აპირებს დატვირდვას. რის-
თვის? რათა? რა დავგინაგებია? თუ
თქვენს ჩივილს უფრადებებს ვა-
ლირსებთ, მოკლედ მოგიყვებით ჩვე-
ნის დანაშაულის ამბავს. «ისინი თუ
ეს უკრად-ღილი!»

იგინის შუა რიცხვებიდან ერთს
აკეთელს ვაგებატონს, რომელიც არა

ღვლები შემოვიდნენ ერთს ვიწრო
ხეობაში. ანგარიშით ეს ხეობა უნდა
ყოფილიყო მავართის ხეობა დანისისა
და ქვეშ შუა. როდესაც შევიდნენ
სპარსთა ჯარები შუა ხეობაში, აქ,
ორს კვდელით ამართელს მთას შუა
იწყვედეს ეს ამოღენა ჯარი ბარა-
თიანთა და ჩაუსაგრდენ ორსავე მთა-
რეს. ბარათიანთ უკებ დასცეს ყიფი-
ნა და შექნა საშინელი ხოცვა ვიწრო
ხეობაში შეგუჯვრულსა და ელ-
ღისაგან არეულის თათართა ჯარისა.
აქ შექნა მუსირი საშინელი და უმა-
გალითო იქამდის საშინელი და უმა-
გალითო იყო ეს სპარსთა ჯარების
მოწყვეტა, რომ მართანეს თქითი:
«ერთისა ქართველისაგან ასი და ორ-
ასი მოკლა. თუცა რაცხვი ამოღე-
ნა დაბოცილია დაუგერებელი»²⁾,

²⁾ თუცა ვახუშტისავე სჯერა ამ ქარ-
თლის ცხოვრების ვარიანტის სიტყვები
აქედამ ისიც იმეორებს ამ დაბოცილთ რი-
ცხას, მაგრამ ცხადია, ეს რიცხვი გადამწერ-
ლის შეშლამა უნდა იყოს. ბარათიანი ათა-
ნი კაცო იმ ჰყოლილად და თითხედ
მარტო ასი კაცო რომ ვინაგაიშოთ მოკ-
ლეული, ვამბო, რომ ასი ასი იქნებოდა
მოწყვეტილი. ასი ასი ასი უნდა ბარა-
თიანთ არ მოუხუხედ ყენი იაყუბ, და მაშინ

ერთხელ ყოფილა შემწეული სხვა-და-სხვა ბოროტი მოქმედება და არა ერთხელ უბოროტო სამართალში მიტე- მული, ორი სხვა ვაგბატონი შეტე- დებოდა. ვინ იყვნენ, რა იყვნენ, სა- დაღუბნი იყვნენ ეს ვაგბატონი—ეს ერთხელ დემონია უყვანი. ჩვენ მხო- ლოდ ის ვიცით, რომ მასპინძელი ერთს იმთავანს მოგაგზავნიდა ენახდა და მეორის შესახებ ამბობდა, ჩემი ბიძი- შვილია დედისგან, მეგრელია. იქი- დან აქამომდე ამ სახელით ბრძანდ- ბოდნენ ეს კაცები ავტომ, ვკვლევ სხვაზე და დიდობნენ, ღუქსუნდუ და კანკელარიშიც არა ერთხელ ყო- ფილან. ასე გაიხრავთ, ერთ-ობნილ ოზურგეთი-კი უნახებულნათ. მაგრამ არაინ არ აღმოჩენილა ისეთი კაცი კაცი, რომ ამ კაცი კაცებისათვისაც ციხობა, ვინ ხართ, რანი ხართ, სა- დაღური ხართ, რა ხელობას ადგიხართ და რა სიმართლე გაქვთ, რომ უცხო კაცები ჩვენში ცხოვრობათ. მე და შენი, კითხვებო, რასაკვირვებო, არაფერი სიმართლე არა გვიჩინდა, ეს გვეკითხა იმთავანს, ხოლო ადგი- ლობრივი მამასახლისი და შერალო, რომელნიც სხვა დროს ამისთანა შე- მთხვევაში მკაცრი იყვნენ, ამ შემ- თხვევაში დაღობილებულან. რა სა- შუალედით დაღობილებულან—ეს ყვე- ლამ თითონ გამოვიცნოს. მამასახლის- მა კარგად იცოდა, რომ ამ ამ- კაცების მასპინძელს მოგაგზავნიდ არ სანებობოდა. ყან იმას არა აქვს საშუალო და ბაზა. ცხენი არა ჰყავს მოსავლელი და ძროხა. კარგად იცო- და, რომ ის კაცი არცა სთესს, არცა მკის, არცა შვიკრებს საუნჯესა, მა- გრამ მამდარი-კი ცხოვრობს*. მამა- სადამე, ისიც უნდა სკოდნოდა, რომ ამ გვიანს კაცთან კეთილი კაცები არ დაიჭერდნენ ბინას და ამხანავობას. მაგრამ არც ერთი ეს ანინუნი არ ჩაიგდო და დღეს, როცა საქმე წახ- და, ვიძიხის, *არ ვიცოდით*. *უფუ- ნური და უტუნბო ერთმანელ უარ- წყდესო*, ამბობს საღმრთო წერი- ლი. იმისი *არ ვიცოდით* არავის წყლოლზე მალამოდ არ დაედება, ეს არაფერი თავის გამართლებათ. თუ არ იცოდა, რატომ არ იცოდა და თუ

მაგრამ ცხადია, რომ თათართ აქ ისრეთი ყოფილი და მარცხი ნახეს, რომ ამოდენა მოსულეს ჯარში თითო ოროლა მარჯვე ცხენის პა- ტრონიმ ძლიეს გააწერო ბარათთან მისიხანე მაგილს. ამ საიკარს გა- მარჯვეში ყველაზე მეტათ იჩი- ნეს გამორბოთ თავი: სულხან ბარა- თაშვილმა. ამან სხვა გამარჯვების გარდა იჩინა თავი მით, რომ მიჰქო- ლათ თავისი ყვენი უტეთესი კაცი რომლისთანაც მატანეს თქმით *ყვე- ნის კარზე არა იყო*. და ამავე მატანეს ანუ ქართლის ცხოვრების გარიანტის თქმით, სულხანის სხვა *და- ხოკილთა ანგარიში არ იყო*.

სადამდის დაზარალეს ბარათთან ამ თავისის გამარჯვებით ყვენი ჯა- რები, ამას ვიგვიჩინეს ისა, რომ აქა- მდის ძლიერბოსილა იაყუბ ყვენი, რო- ველსამაც არამც თუ საქართველოს დასცა თავს ზარი, თვით ხვანთქარი ნაც ძლიერ გამოყოფილა ამოდენა ჯარი, ორდესაც მთელს იმასთან ვიგვიჩინა, არ უნდა დაიფიქროთ, რომ საათაბაგოდამ გა- მოსული ეს ჯარი, თითქმის საათაბაგოდამ და- რსა. ასე ათასი რომ აქ გამოვიყვანა, ასე ათასი თავსთან უნდა შეეხანა, რაც სრულიად საფორტებელი არ არის.

იცოდა, რატომ ჯეროვანი ყურადღე- რა ამ მოქაქია? ამიტომ აქვს ოქროს ყვლის მდელი *გულ-მოადგინოსა- თვისი*! ეს არის გულ-მოადგინეობა, ეს არის გულ-შემატკიერება და შა- ვრობისა და სსოვადლების ერთგუ- ნობა, რომ რომ უტუნა კაცი რომ თთვე ნახევის თავის სსოვადლებში ამყოფად იმთავანს ერთად იმყოფებო- და! *კარგი გულ-მოადგინეობა თქვენ- მა მემე!*

დაეუბრუნდნენ ისევ ავეთლების და- უბატონებულს სტუმრებს. ვინ იყვნენ ეს კაცები, ახლაც არ ვიცით, მხო- ლოდ ის ვიცით, რომ ერთს დღეს აღდგენ და სადღაც დაიხიფვეწენ. ეს ამბავი ასე იყო: წელს ივლისის პირველს რიცხვებში რაჭაში რომ მკვლელობა და გაძარცვა მოხდა ასა- თიანისა და ჩივაიძისი (ეს ამბავი *ივერიაში* იყო აღნიშნული), იმის გამო აქაურს სოლოციას ცნობა მოს- ვლია და თან დაკარგული ნივთების მისაც, ჩვენს პოლიციას სსოვადენს, მანვე შეინაშნული კაცები გამხრავე- თო, შეიძლება ამ გვარი ნივთები აღმოჩინათო. ამას წინაღ ოზურ- გეთიდან ავეთნი მოვიდა პოლიციის ბოქაულის თანამეგობ, გაიყოლა ად- გილობრივი მამასახლისი და უბრძანა, ამა და ამ კაცისა მინდა მისცლა და წმიძილიო. ეს კაცი იმ ახირებულ სტუმრათა მასპინძელი იყო. როცა ეტოში ჩაივინდნენ ბოქაულის თანამე- გობს დასახელებს მასპინძლის *მოგაგ- ვიოდ და ბიძიშვილი* დაფთხებნენ და, როგორც-კი მოასწრეს და რა ია- რილი-კი შეჩაბო ხელში, იძითი გა- იტყვნენ. ამ ნაირათ პოლიცია ნა- დირის კვლს ეძებდა და თითონ ნადირს წააწყდა თავს, მაგრამ რაღა დროს, იმთა კარგი ვაჭრანდა გე- ბილი, როცა ესენი გონზე მოვიდ- ნდნენ, ბოქაულის თანამეგობ ამისი არაფერი იცოდა, თორემ წინ-და-წინ- ვე მოსაზრებულ-მომაზღებულის ან- გარიშით მივიღოდა. ამ ნაირათ პო- ლიციას ხელი შეეწავა და ავა- ლანის თითთა და აუარებელის *პატრონებოთ* აღუტყვიებთი. ურემი გადაბრუნდა, გზაც გამოჩნდა. გა-

და საოსმალო-კი შერაგია, — ისრე უშეშინდა ამ დამარცხებით და ისრე უშეშინდა დანახა ამის უკან თვისი თავი, რომ საჩქაროთ დასტოვა საქა- რთველი და გვიარდა თავის საყუ- ნოში.

იაყუბ ყვენი მა შეპირბა ახალი ჯა- რები და 1488 წელს გამოუსია კვალდა საქართველოს. მაგრამ, რაკი დარწმუნდა, რომ პირდაპირ შესეწა- საშიში იყო, რაკაც ცხადათ დი- ნახა ბარათთანთან ბრძოლით, იმან სხვა რიგათ დაიწყო საკმე. ყვენიც გამოგზავნიდნენ მაივარ ხარდაბო ხა- ლიბებმა დაიჭირა ბარათთან მოსამ- ძღვრე საქართველოს განაპირა ადგი- ლები, სადაც იდგნენ ქართველ ხოლ- ხოა არუელნი სხვა-და-სხვა ტომის ხალხნი, დღევანდელს ყახახსა და ბორ- ჩალოს რე აქ იყუო ქაოხსა და აღჯა- ვლის ანუ ძველად ქუდრ ვაჭრის ტე- ლა. — მაგარი ციხეების ყუთება, იმან აქ მოცილებინათ მაგრა ფეხი და აქე- დამ აქონდათ ყვენი ჯარებს ზურგი მათარი საბარათთან და შემდგომ მთელი ქართლის დასაქურდა. აქედამ აპყარეს აქ მყოფი ქართველი და ქართველის ერთგული ხალხი და გალ- მოსახლა ყვენი თათრების ელები,

მოჩნდა, რომ ამ ოჯახის „მოგაგზავი- რე და ბიძაშვილი“ ნამდვილი ავა- ხანი არიან*. სახლი მანაც ვაჭრის- კის. რა აღმოაჩინა ამ ვაჭრისკამ, კარგად არ ვიცით, ეს არც იმდენად დეკუსებეს, საქმე ის არის, რომ იმ დღეს მასპინძელი შინ არ ყოფილა და არც იმის შემდეგ სჩანს.

ახლო ვართის ყველა სოფელში დიდი გურაობა და ზეგურაა. ყე- ვლის მუქარით ეუბნებიან, „დაიჭრეთ ავახაყები და მოიყვანეთ, თორემ ამო- გაგებთ და განადგურებთო“.

27 ამ თთვეს ავეთნი მარტის უფროსი მობრძანდა და სავანგებო ყროლობა შეპირბა, რომელზედაც ყველა წოდებისანი დასწრენ. ყრო- ლობას გამოცხადდა, ახლად დეა- ტურით, ყოველი ღონე იღონეთ, შეიპატიოთ ის ავახი, თორემ დაის- გებთი და ჩვეთ ღირთ ღირ გვექმე- ბათ. ხომ იცით, რაც არის *მგზე- კულია* და რა ხარჯიც უნდებმა, ამის გამოცდილი ხართ და კიდევ ამისთ სასჯელს ნუღარ შეიხვედ- რებთო.

საზოგადოებამ უბასუბა: საზოგა- დოების მეთვალ-ყურად და მსოფ- ველად მამასახლისი გვეყავს. ამდენს ხანს ის კაცები, რომლებიც ახლა ავახა- კები აღმოჩნდნენ, ჩვენში ყოფილან ისეთის კაცისა, რომელიც მთავრო- ბის მიერ და ჩვენგანაც ბოროტ და მავნე კაცად არის შენიშნული. ყო- ველსავე ამისთავს ჩვენს მამასახლისს და უტრადლებს არ მიუტყვიო. მოსალოდნელია, რომ კვლავაც ასე- თი უზრუნველობა და დაუღვევობა გამოიჩინოს. ამიტომ საქრობა, ის მოგვეპირბათ. მოგვეპირბათ აგრეთ- ვე ისინიც, ვინც ჩვენ დავისახებლოთ და ვისზედაც მიგითითათ, რომ ავა- ხაყებს ხელს უწყობს და ჩვენ გვიბრ- კოლებს, ჩვენ, რომელიც ჩვენს ყანა-ბაღისა, ჩვენს მტერ-მოყვარეს,

* ამ ავახათა შესახებ ვინ არა ამბობს და ვინ არა, ეს-კი ახლათ, რომ ჩვენის მა- ზრასთან არ არიან. სადღეობელია, რომ ზემო იმერეთიდან იყვნენ. ერთს მათგანის შესა- ხებ იმან ამბობენ, რომ კახეთით, რომე- დიც ამას წინად ქუთაისის სატუსაღოდან გაიქცა და რომელსაც კატორგა თურმე აქვს ვაღწეული.

რომ უფრო მეკრძრად წასულიყო ქართლის დაქვრის საქმე. ბარათთან იცოდნენ, რასაც შნიშ- ნავდა ესა. იმთ შეპირბებ ჯარი იწყეს სართა თავს დასხმა და შე- უწყვეტელი ომი. თათართ გაუტრეს დიდ საქმე. ბარათთან ადგიონის თათრებს ამ ციხეებზედ ხელი. თა- თარნი მოუძღვრდნენ ბარათთან. მის- ჯვე იმეზბათ და თავს დასხმით. ია- რნი ვიბარე უშეშინებოდნენ ქართვე- ლებს. ხალი-ბეგმა სსოვოვა ახალი ჯა- დები ყვენი. ყვენიც მოაშველა დალ- ძალი ჯარი.

ხალი-ბეგს ახლა იმდენი ჯარი შე- უღდა, რომ იმან ვასწია პირდაპირ ტფილისის ასაღება.

შემოადგენ ყვენი ჯარები ტფი- ლისს, მაგრამ ბარათანი არც აქ ეშ- ვებოდნენ. ქართლის ბედი ახლა მა- კრათანხედ-და ციკად, როდგან მეფე კოსტანტინეს ჰქონდა ვაცხარებული ბრძოლა იმერთ მეფესთან, რომელიც ამას ეცლებოდა პირველობას საქა- რთველოში და რომელსაც თავის შხრი- გებობად ეს საქართველოს ერთგუ- ლობა და შევრთებისთვის. გამარ- ჯევა ყვენი ჯარებზედ ისე გვიარ- გომებული ჰქონდათ ბარათთანა,

ჩვენს გარდასახლად და მოთხოვნი- ლებს ვერ გაესძლოვლიყართ, თორემ ავახაყის გზა-კვლი, ღმერთმა დას- წყველოს, ღმერთმა ამოაგდოს, სად დავაიკონებდა. შემდღ თუ ჩვენში ავახიკი ვაგბატნდეს, თუ რიმე ბო- როტ-მოქმედება მოხდეს, სათითაოდ წამოვავრეთ. ისე-კი ყოველივე ჩვენი ღონე სუსტი და ამო იქნება.

ყროლობის ასეთი პასუხი ბ-ნს მამა- რის მმართველს შეუსაბამოდ ეწინადა და მეტი-მეტად გაუარისხდა ყროლას.

უბრძანა, მე ვიცო თქვენი წამალი და მორაგულებოა, და დაიხთოვა.

საზოგადოება სახტად დარჩა და პირჯერის წრას მოჰყვა, არ იცო- და, რა დაშავა და რისთვის ემუქრე- ბოდნენ.

გარდასხდა გარდასავალი და აქ უარეს მოგაფლა გაიძლიერდა აქა-იქ.

დაიყო ვერმიანაშვილი

წერილი ამაგი

ავადანს ემასი შეეგდია ჩვეულება აქეს. ყოველ წლავ რანდენსავე გამოქნის საფიქრის მაიქვეს სოფელ სასახლეზე და თავის ჰარასხისს ქალებით ასაქმდეს. ამ გვარად ნაქმეებს ქალებს ვარჯს მზი- თავსაც ახლეს. ამას წინადაც ავადანის ემარმა 8 ქალი გასაქმდეს. 8 ავიდური გამოცხადდა სასახლის დარბაზში, სა- დან ამ დროს ამყოფებოდა თვით ემი- რი, საშველრო მამისტრი და სხვით- უსწეული. მასლოდეს თათხში იყო 8 ქალი პირდაც წამოვიყვებოდა. პირდაცად გამოიდა დარბაზში ყუდაც ახლავდა ქალი, დაიკარგა ავიდურება და ქრის მოაგონს სხლა გაუფლდა ნაშნად ამისა, რომ შენ გაიმეო. შეეგდ გამოიყვად მე- თარე ქალი, დასაშენითა შირას უფრო ახლავდა, და იმდენ თავისთავს პირ- ჩას საქმრო ავიდურება შირას. ამით მო- ვეჭვს დასაშენითა ქალებმა და ყუდაც თა- თო ავიდური შექნა.

— 1892 წელს, საფიქრულში, ღონ- დანს მოსახლებს საერთაშორისო კრება გვეყავს მასწავლებლებს. ამ კრებას საგ- ნად ის ქალებს, რომ სხვა-და-სხვა ქე- უნასში ყოველგვარი ქვეყნით სარად

რომ კვლად კისრულობდნენ მათი ბოლოს მოღება. მთელი თათრის ბოლა შეიყარა ტფილისის ვარშემო. ტფილისის დაკარგვით ქართველი ჰკარგავდნენ მთელს ქართლს და იქნება მთელს საქართველოსაც, რად- ვად მთელს საქართველოში არ იყო იმისი სიმგრე ციხე და ამოდენა ძა- ტფილისის ვაყკაცი ხალხი ისტორიის სიღრმედაც იყვნენ ვარშეთისლო მე- ციხეობნობაში. ბარათანი მუდამ ამა- გრებდნენ და აძლიერდნენ ტფილელი შემწეობას. ტფილები იბრძოდნენ თუ ვარშეთში. შიგნიდან და გარედამ ბარათანი არ აძლიერდნენ სართ მოსვენებას. *) გამიართა შეუ- წყვეტელი ბრძოლა და იერმო. ბა- რათანი იღდნენ კრებაში თათართა.

*) ჩვენ შირად ემარობთ აქ ხან სარას- თა და ხან თათართა ერთისა და იმევე ჯა- რების გამოსახვად. ვინც იცის, რომ სარა- სნი სხვა არიან და თათარნი სხვა, შეიძლება თქვან, რომ ჩვენ ეს ორი ხალხი ვეშველს ერთმანეთს, მაგრამ საქმე იმაშია, რომ, თუცა მთლიანთა ანუ თათართა სახელ- მყოფის ნაწარვებზედ ვდგო სარასეთი, მა- გრამ თათარი კიდევ დიდ ძალა ჰქონდათ სარასეთში, სარასთა თითქმის მტერი ჯარი შესდებოდა თათართავან.

დასრულდებოდეს და განსხვავება არა იყო- რა. ამ გვარად მოგწესოთ უფრო ქვეყ- ნაში გვეყავს დროს დადარდნი უსურ- სელობას ჯანდა გამოქნებათ-რას, რად- ვანც ყოველ გვარში გვეყავს იმევე ისე გვეყავნებათ, როგორც მამას მამასოფლა ქვეყნისა. სსქესულებს სავრთმობისა კვიამ უნდა განხილოს საქმეებმა გუ- ვამს სწავლებისა და ზეგურავე ისიც, რომ ენასა და იგივე გვეყავს ყოველს ქვეყნისა ერთა სასწავლებლს ქჭინდეს.

— ანგოსმა მიწის ომისა და დროს, როგორც თანხადგენ თუქნებან, ერთი ძველ ბეჭდული თეატრი აღმოაჩინებათ, რომელზედაც ადგილები მაყურებელათვის 21 რიგად ყოფიდა.

— შარავსი ვარადაივლად გამოქნებია მწველად ჩხი სრუდა.

— იტალიას დელოთავი, მარგარიტა, ქუთხირი და გამბეჯათ მოსიყვრულე კეთილას საიძულებას, ამ დღეებში აღნი- ის მთაზე ჯადა თითქმის ოთხის ვერ- სის საიძულეზე, სადაც ქობის გამარ- თულია. გათქმისას ქვეითა წყადაც გუ- სონიდაცან და შედღისას მამალას იმდრო- სს. დამე მთაზე ვართა უნდალო კარგე- ში და დავით მ სათაზე ვეღვად გაიგებ ცხას საშველრო ტრანსპონისათა ელესი შეიქნისასვე. ცხას მანც შეიქნება მო- უნდა, რადგანც ომის საათის განსაგ- ელობისა საშინელი ჰარასოტი ოფცა და არც წესად და არც უკან დაბრუნე- ბა ჯან შეიძლება. ბოლოს ცხ ცო- ტრანდაც მოიქმნდა. დღეობავლას მთარე დამეც მთაზე ვართა და შესდევ-ვა და- ბრუნდა გუქსისათა.

— რუმინისა დელოთავი ჯადა იყო და, როგორც ახლად მოსილდას იმეგბა- განს სსინს, უფრო მძიმედ შექმნა. დღეობავლას თუქმე მამდადე უწყს- დება გუდა და ძვირ სუსტად არის, რადგან სსქმელს მტრად ცოტას სსქმას თუქმე.

— კარგა ხანის ინფლუენცის შესა- ხებ ჯანდა ისმოვარ, მაგრამ ხელს ამ- ბავი მოვად მადრიდაც, რომ ვასე- რესანი პირაქმობა ეს ავადყოფი- ბას საშინლად შეიქნარეს და 1,200 გა- ნდა ცმობა ჯადა. იქნას პირაქმობაში უფრო უარესი ყოფიდა—იმ მხვე სწით 5,000 გრვს მტრე გამსახდა ჯადა.

— აჭო მამათს Pèrè-Lachaise-ს სასოფლაოზე 100 გრვს მტრე შეიქმნა

მაგრამ არც თათარნი ტყდებოდნენ, რადგან ყვენი ჰგზანდდა ახლო ახალს ჯარსა. ბარათთან უტყროდა საქმე, რადგან ამით მომშველი აღარჩენ იყო, საყუთარი ძალი-კი მთელი სა- ყვენიის ძალისთან დიდს ხანს ბოლოს ვერ ვაბრუნდა. ბარათთან აცნობეს იმერთსა და მამათს კონსტანტინეს ტფილისის ვაჭრებმა და თავისი მდგომარეობა. მეფე კონსტანტინე, რომელმაც ძლიეს უწყყო ძლიერბო- თა და იმედ იყო, რომ იმერეთი ისევ შეუერთდებოდა სერთო საქარ- თველის მეფეს, იძულებული იყო მზა გამარჯვებულ საქმისათვის ენე- ბენინა თავი და მოჰპატრონებოდა ქართლს, რომლისაც დაკარგვით, არამც თუ მთელს საქართველოს, ქარ- თლის მეფობასაც დაკარგავდა. მა- გრამ, რაკ-კი იმერლები აღარ ეშვე- ბოდნენ და ომი განადებული იყო, რომელზედაც აქმენება ყვენი, არ შეეძლო მოეშველებინა დიდ ჯარი ბარათთანთათვის. იმან მოაშველა ამით ქობისორო ციხეებოლი და ჯარის ჯავახობაშვილი მკვიროდნის ენე- ბარათთან ამ მტორე ჯარის მო- შევლებითაც მოიცეს ძალა.

(დასასრული იქნება)

ოჯოჟტ კონტის მატერიალურად... კონტის საფუძვლიანი გეოგრაფიული შეწყვეტილი...

ზე იმ ექსპონენტებისა, რომელიც იყო პეტერბურგის რუსეთის მეფუტკრეობის გამოფენის მონაწილე...

პეტერბურგის ბირჟის 6 სექტემბერი

Table with 4 columns: მარცხენა მხარე, მარჯვენა მხარე, ცვლილება, დასრულებული. Rows include various market items like flour and oil.

მიმოსვლა ცახლსის გემებისა შავს ზღვაზე

ბათუმშიდან გადის: ხუთშაბათობით, საშუალოდ 4 საათს მოკლე გზით და სივარძლისავეს და კერძო შეიქმნის...

პარაკობით, დღით-დაღით და მოკლე გზით (კრძის და სივარძლისავეს შუაშუადას).

შაბათობით, დღისა 9 საათს, და მასწავრობის შიშისა გზით მოსაძიებელ გეგმასა-ქონისაშისა და რუსეთისა ხანტო-დასიკუნ წამსულად გეგმეს.

განცხადებანი

Професоръ французскаго Университета, имѣющій дипломъ, 28 лѣтъ, женатъ, желаетъ получить мѣсто професора французскаго языка въ Южной Россіи.

წერა-გითვისის საზოგადოების წინის მადანიაში ილია გასასყიდალ სახლი წაესება მან. კაპ.

ახსენებთ ალ. კახიბეგის ავტორის სურათით ტომი I: ელვუჯა, ციკო და ელისა... ტომი II, მამის მკვლელი და განცხებული... ტომი III, მოძღვარი და ციკო...

ახსენებთ გ. ერისთავისა, შვეიცარიის უცხოეთისა, შვეიცარიის უცხოეთისა, შვეიცარიის უცხოეთისა...

წინამძღვარი ზეცისა... წმიდითა ცხოვრება... იგავნი ფილოსოფოს ენოპისა...

მოკლე სახელმძღვანელო ფრანგული ენისა, უდიო. მოკლე ფრანგული გრამატიკა... მოკლე მსოფლიო ისტორია ძველთა და ახალთა...

მოკლე ქართული გრამატიკა დამატებით გრამატიკურის და ლოდიკურის ანალიზების... მოკლე რეტორიკა, გინა მკვერ-მეტყველებს სახარებგბლოდ ახალგზად ყმაწილ-კაცისა, უდიო...

კელარის კერის დახსენი... საყოველთაოდ ცნობილი მსაჯული კელარის მძისა კენცია და ჯამომდე...

Вышелъ въ свѣтъ и разосланъ подписчикамъ ДВАДЦАТЬ ШЕСТОЙ ВЫПУСКЪ. „НАСТОЛЬНАГО ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКАГО СЛОВАРЯ“ (Герцгорнъ—Глинка) съ 11 портретами и 7 рис. въ текстѣ...

ახალი სტამბა... ნიკოლოზის ქუჩაზე, თავ. გრუნსისკისეულს სახლში, იქ, სადაც „ივერიის“ რედაქცია იმყოფება, განიძრთა სრულიად ახალი სტამბა...

„ივერია“ 1891 წ. 1-ს იანვრიდან გამოდის უოველ-დედ გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ხელ მოსდევს კვირა-შუქების. 12 თოვით... 10 მ. — 50, 6 თოვით... 6 მ. — 50, 11 „ „ „ 9 „ „ 50, 5 „ „ „ 5 „ „ 50, 10 „ „ „ 8 „ „ 75, 4 „ „ „ 4 „ „ 75, 9 „ „ „ 8 „ „ —, 3 „ „ „ 3 „ „ 50, 8 „ „ „ 7 „ „ 25, 2 „ „ „ 2 „ „ 75, 7 „ „ „ 6 „ „ 50, 1 „ „ „ 1 „ „ 50, საზღვარ-გარეთ დამარბული ცირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელი „ივერია“ მთელის წლით დათმობთ 8 მან. ტელისისა გარე მსჯერებთ უდა დაბარისა ცხოვრა შემდეგისა დროით: [ქილის. რედაქცია გრუნსისკისეულს სახლში, თუ ტელისისა დაკვეთილი გაზეთი ტელისის გარეშე აღრეს-ზედ შესცავლა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციასი ერთი მანათი; სხვა ყოველისა აღრესისა შეცვალა—40 კაპ. თუ თოვის განმელობაში დაიკვეთა ვინმე გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თოვის პირველ დღიდან გაგზავნება. განცხადება მიიღება გაზეთის რედაქციით.